НА ВУЧОНЫМ САВЕЦЕ

31-га сакавіка адбылося чарговае пасяджэнне вучонага савета універсітэта. Па дакладу прарэктара па вучэбнай рабоце М.М.ВОІНАВА абмеркавана пытанне аб ходзе выканання рашэнняў вучонага савета па рэалізацыі закона аб мовах на філалагічным і гісторыка-юрыдычным факультэтах.

Дэкан эканамічнага факультэта Т.В.КАРПЕЙ праінфармавала вучоны савет аб арганізацыі навучальнага працэсу па спецыялізацыі "Знешнеэканамічная дзейнасць".

Разгледжана кадравае пытанне. На вакантныя пасады дацэнтаў абраны: ЛІХУТА Юрый Уладзіміравіч -- па кафедры вышэйшай матэматыкі, ПАРУКАЎ Аляксей Аляксеевіч -- па кафедры беларускай мовы, ГРЫБАЙЛА Арсенцій Пракоф'евіч -- па кафедры агульнай фізікі. На пасаду старшага выкладчыка кафедры беларускай культуры абрана КОЛТЫШАВА Надзежда Іванаўна.

Разгледжаны таксама іншыя пытанні універсітэцкага жыцця.

ГАЗЕТА ГОМЕЛЬСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ ФРАНЦЫСКА СКАРЫНЫ

Гомельскі універсітэт

№ 6 (868)	Серада, 6 красавіка 1994 г.	Газета заснавана ў верасні 1969 года	Выходзіць два разы ў месяц	Цана дагаворная

З РАЗМЕРКАВАННЯ ВЫПУСКНІКОЎ

АДНЫМ -- НАКІРАВАННЕ НА ПРАЦУ, ДРУГІМ ... ВОЛЯ ВОЛЬНАЯ

Такая сумная прыкмета нашага часу: на сёлетнім размеркаванні выпускнікоў ГДУ прысутнічалі прадстаўнікі Гомельскага гарадскога цэнтра занятасці насельніцтва.

З-за эканамічнай нестабільнасці ў нашай рэспубліцы рабочых месц цяпер не хапае не толькі рабочым, простым служачым, але і высокакваліфікаваным спецыялістам. Маладыя людзі з дыпломамі аб вышэйшай адукацыі таксама трапляюць у лік беспрацоўных, не могуць рэалізаваць свае набытыя веды. Асабліва не пашанцавала сёлета, як і зрэшты, і ў папярэднім годзе, некаторым выпускнікам ГДУ, якія атрымалі вытворчыя спецыяльнасці. Няма ім куды ўладкоўвацца на працу, і таму камісія па размеркаванню вымушана была даваць ім свабодныя дыпломы ў сувязі з адсутнасцю месца, а гарадскі цэнтр занятасці насельніцтва бярэ іх на свой улік, каб выплачваць ім адпаведную грашовую дапамогу. Некаторыя маладыя людзі маглі атрымаць накіраванне не ў г.Гомель, як таго хацелі, а на перыферыю. У такім выпадку іх нежаданне пакідаць горад, дзе рабочага месца яны сабе не знайшлі, пазбаўляе іх права хаця б стаяць на ўліку на біржы працы. Па сутнасці, яны аказваюцца без сродкаў для існавання, спадзеючыся, напэўна, на бацькоўскую дапамогу.

Многія выпускнікі загадзя паклапаціліся самастойна аб сваім далейшым працоўным лёсе /знайшлі месца ці на дзяржаўным прадпрыемстве, ці ў любой камерцыйнай і нават прыватнай фірме/, і ім афармлялася туды афіцыйнае накіраванне.

Не было асаблівых праблем з размеркаваннем маладых спецыялістаў, якія атрымалі прафесію педагога. Месцы для іх працы прадастаўляліся ў розныя раёны нашай вобласці. Не адмаўляліся выпускнікі ехаць нават у радыяцыйныя Ветку, Брагін, Хойнікі, як гэта было некалькі гадоў назад.

Лепшым выпускнікам эканамічнага, геолага-геаграфічнага, фізічнага факультэтаў знайшліся месцы для працы на кафедрах універсітэта. Звыш 700 юнакоў і дзяўчат атрымаюць сёлета дыпломы ГДУ аб вышэйшай адукацыі.

Т.НІКАЛАЕВА

У Гомелі будзе працаваць выпускніца факультэта фізічнай культуры Таццяна Баранава, якая прэтэндуе на дыплом з адзнакай.

Фота У.Чысціка.

КАРЫСНАЯ ЭКСКУРСІЯ

У плане практычных заняткаў па прадмету "Новыя формы гаспадарання" /выкладчыца -- дацэнт Т.Д.Трацэўская/ для нас, студэнтаў гр. ЭСП-41 эканамічнага факультэта, была праведзена экскурсія на Гомельскую кандытарскую фабрыку "Спартак". Яе мэта -- знаёмства з работай прадпрыемства ў новых умовах гаспадарання, з сённяшнім становішчам яго спраў, а таксама з планамі фабрыкі на перспектыву.

Перад студэнтамі выступілі галоўны эканаміст і начальнік аддзела працы і заработнай платы прадпрыемства. Пасля размовы разгарнулася шырокая дыскусія, у якой актыўны ўдзел прынялі будучыя эканамісты. Імі было зададзена шмат пытанняў, прапанаваліся свае варыянты рашэння многіх праблем фабрыкі.

А завяршылася сустрэча наведваннем карамельнага і шакаладнага цэхаў, дзе студэнтам была прадстаўлена магчымасць не толькі азнаёміцца с тэхналогіяй вытворчасці такой любімай усімі салодкай прадукцыі, але і пачаставацца ёй. І трэба зазначыць, што спартакаўскія цукеркі нічым не горш за замежныя снікерсы.

Ад усіх студэнтаў групы дзякуем работнікам "Спартака" за карысную экскурсію, асабліва яго галоўнаму эканамісту Э.І.Рыдкінай, а таксама выкладчыкам эканамічнага факультэта дацэнтам Т.Д.Трацэўскай і І.П.Трацэўскаму.

С.РАМАНЬКОЎ, студэнт 4-га курса эканамічнага факультэта.

СЁННЯ Ў НУМАРЫ:

• 4 - 5, 6 - 8 *Для вас, абітурыенты-94.* Як падрыхтавацца да ўступных экзаменаў у ГДУ.

• 2 "Містэр універсітэта - 94": Хто ён?

• 3 Да 25-годдзя ГДУ. Расказваем аб выпускніках універсітэта.

• 8 Да мора наўрад ці паедзем... Аб нашым сёлетнім лячэнні і аздараўленні.

АНДРЭЙ СЫЦЬКО -- "МІСТЭР УНІВЕРСІТЭТА-94"

Якім бы сумным і нецікавым здавалася студэнтам іх жыццё без стаўшых традыцыйнымі дзякуючы універсітэцкаму клубу "Маладосць" забаўляльных праграм тыпу "Ану, першакурснік!", "Містэр ГДУ!" Так, на апошні з названых конкурсаў білеты былі раскуплены з астранамічнай хуткасцю, і вельмі шкада, што абллдрамтэатр, які арэндаваўся для яго правядзення, змяшчае намнога менш гледачоў, чым актавая зала ГДУ.

Гледачы чакалі вострай канкурэнцыі паміж сямю прэтэндэнтамі на званне "Містэр ГДУ - 94". Аднак, на жаль, барацьба за ганаровы тытул пачалася з першых жа конкурсаў і працягвалася да канца праграмы толькі паміж двума юнакамі -- Андрэем Сыцько з гісторыка-юрыдычнага факультэта і Ігарам Саўчанкам з матфака. Астатнія канкурсанты на іх фоне выглядалі даволі слабавата: ім не хапала раскаванасці, умення хутка арыентавацца ў сітуацыі, ды і проста знаходлівасці і пачуцця гумару. А атрымалася так таму, што з-за рамонту актавай залы аргкамітэту конкурсу не было магчымасці правесці адборачны тур удзельнікаў "Містэра", і іх рэкамендавалі прафоргі факультэтаў.

Сітуацыя на сцэне складвалася ўвесь час на карысць толькі двух ужо названых канкурсантаў -- абаяльнага, знаходлівага, з пастаяннай усмешкай на твары Ігара і сур'ёзнага, разважлівага, аналітычнага Андрэя. Члены журы папераменна аддавалі ім першыя месцы ва ўсіх конкурсах праграмы, акрамя танцавальнага. Тут змог ярка праявіць сябе ў агністым "Канкане" прадстаўнік геафака Аляксандр Балсуноўскі, за што атрымаў дзве турыстычныя пуцёўкі ў маладзёжны цэнтр "Юнацтва".

Зала з напружаннем чакала падвядзення вынікаў. Званне "Містэр ГДУ-94" атрымаў А.Сыцько. Усім жа ўдзельнікам конкурсу былі ўручаны элегантныя гальштукі містэра. А спонсары праграмы -- рэкламнае агенцтва " Саў-Інфо", дзяржаўнае і прыватнае прадпрыемствы "Эканэс", "БелЭКС", прафком студэнтаў не пашкадавалі падарункаў для галоўнага пераможцы і ўладальніка прыза сімпатый гледачоў Ігара Саўчанкі.

Праведзены конкурс не стаў бы такім відовішчным і цікавым, калі б ў ім не прымалі ўдзел даўно прызнаныя і любімыя ўсімі зоркі універсітэцкай сцэны: Лёлік Каструлькін /ён жа першы ўладальнік тытула "Містэр-90", Уладзіслаў Гатальскі, СТЭМ і інш.

Т.ДУБЯК, член журы конкурсу.

ІНТЭРВ'Ю З ГЕРОЕМ САКАВІКА

-- Андрэй, тое, што тваё прозвішча не было названа вядучымі ў час першага прадстаўлення канкурсантаў неяк паўплывала на твой настрой на сцэне ці такі "кур'ёз" быў запланаваны?

— Гэта не было задумана, таму што павінен быў выступаць другі чалавек, але ён захварэў і ўсяго за два дні да конкурсу я даведаўся, што разам з шасцю прадстаўнікамі іншых факультэтаў буду змагацца за права называцца "Містэрам універсітэта". Спачатку думаў адмовіцца ад прапановы выступаць і, напэўна, гэтыя чуткі дайшлі да вядучых. Відаць таму мяне не назвалі адразу. Можна лічыць, што адбылося простае непаразуменне, якое адмоўна на маім настроі не адбілася.

--Што дапамагала табе паспяхова выходзіць з многіх нялёгкіх сітуацый на сцэне? Напрыклад, у час імправізаванага конкурсу "Тэлефонная размова"?

— Асаблівых цяжкасцей я не адчуваў. Нечаканыя павароты размовы з абанентам у нейкай меры стымулявалі маю ўвагу і рэакцыю.

-- Андрэй, ці дапамагло табе ў нейкай ступені тое, што цябе падтрымлівалі не толькі ў глядзельнай зале, але і за кулісамі? Тваімі ж балельшчыкамі былі не толькі рабяты з гісторыка-юрыдычнага факультэта, але і ўдзельнікі СТЭМа, у якім ты займаешся.

Так, канешне, было прыемна чуць не толькі апладысменты ў зале, але і словы падтрымкі за сцэнай, пасля выступлення ў чарговым конкурсе. Вялікае дзякуй усім.

-- Раскажы, калі можна так сказаць, аб кухні тваёй падрыхтоўкі да тэатральнага конкурсу з баронам Мюнхгаузенам.

— Яго аснову мы выбіралі самі шляхам жараб'ёўкі, якая праходзіла напярэдадні конкурсу. Гэта было наша дамашняе заданне. Тэкст рыхтаваўся загадзя і сутнасць заключалася ў тым, каб сыграць гэтую сваю загатоўку і з поспехам знайсці выйсце з той нестандартнай сітуацыі, у якую цябе паставяць "памочнікі" на сцэне Лёлік Каструлькін і Уладзіслаў Гатальскі.

Асабліва я ўдзячны Івану Прысяжнаму, які аказаў мне вялікую дапамогу пры падрыхтоўцы да конкурсу, а пры яго правядзенні — маральную падтрымку.

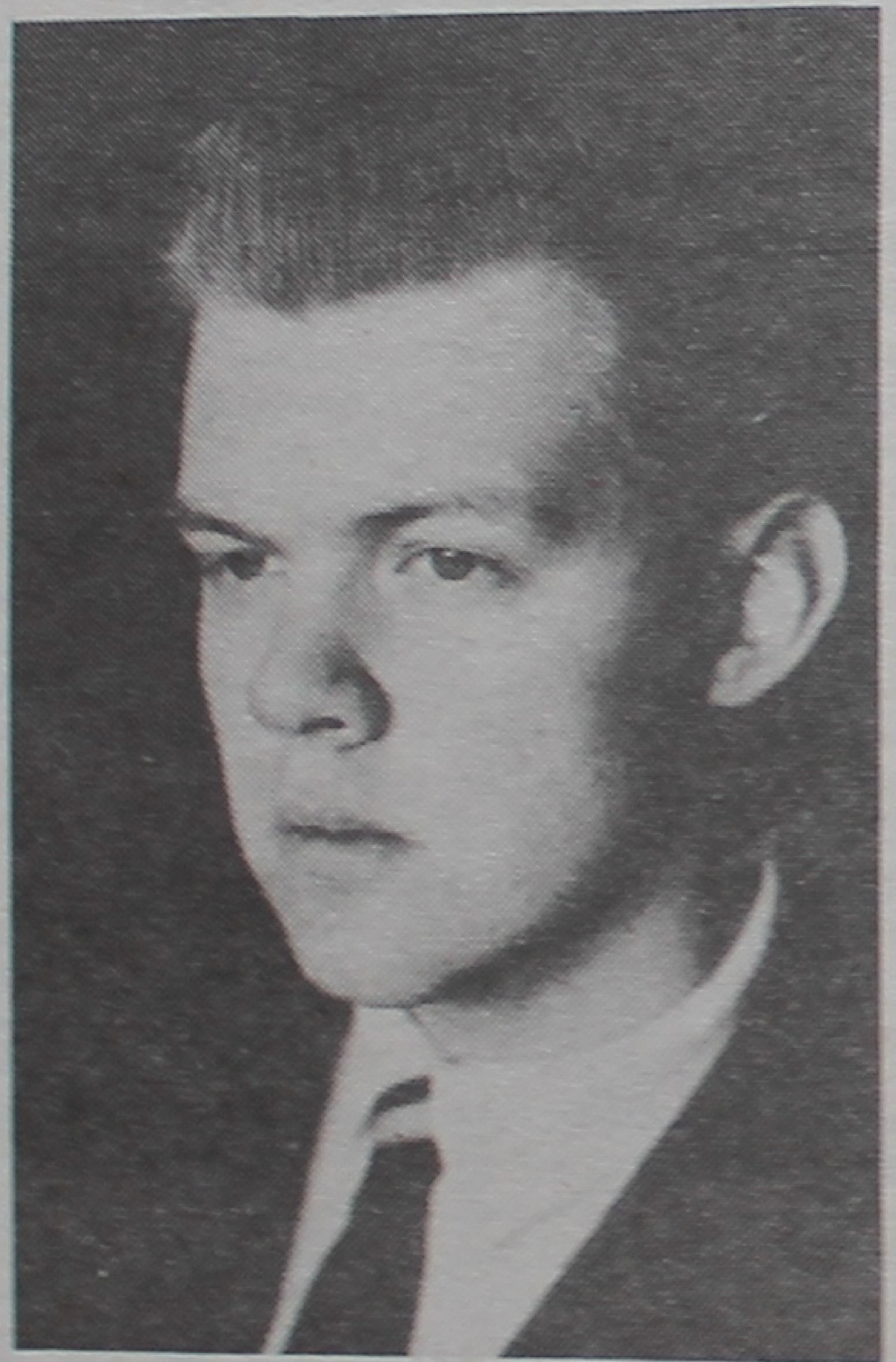

-- А ці ведалі вы, у якіх конкурсах вам усім давядзецца ўдзельнічаць акрамя тэатральнага, што рыхтаваўся як дамашняе заданне?

Зразумела, не. Вядома толькі яшчэ было, што нам прадстаяла выпрабаванне на танцавальныя здольнасці. Нам далі загадзя прагледзець відэасюжэты з вядомых і любімых гледачамі айчынных камедыйных фільмаў, у якіх былі прадстаўлены многія танцавальныя жанры. А каму што давядзецца станцаваць з убачанага, стала вядома толькі на сцэне, пасля жараб'ёўкі.

-- Дык што, ты загадзя рэпеціраваў усе сем танцаў?

— Перш за ўсё трэба сказаць, што танцаваць я наогул не ўмеў. Таму асаблівую падзяку хочу адрасаваць Аксане Гаўрыленка, якая навучыла мяне гэтаму літаральна за дзень да выступлення. Таксама я ўдзячны маім чароўным партнёршам, якія далі магчымасць сваім талентам стварыць на сцэне сапраўднае шоу. Гэта Святлана Волкава, Надзежда Ласько і Вераніка Кошалева, вялікая заслуга ў пастаноўцы танца з фільма "Іван Васільевіч мяняе прафесію" Дзмітрыя Карасёва, які стварыў на сцэне вобраз пісца Феафана, Дзмітрыя Фралова, які экспромтам сыграў ролю цара.

Але ўсё ж наш нумар аказаўся слабейшым у параўнанні з тым, якому журы прысудзіла першынство.

Вось такая размова атрымалася ў мяне з "Містэрам універсітэта -94" Андрэем Сыцько, які, нагадаю, выдатна выступіў у ролі Сусаніна ў саставе каманды-пераможцы гісторыка-юрыдычнага факультэта на агульнауніверсітэцкім конкурсе "Ану, першакурснік!"

Гутарыла Алена КАДОЛ, студэнтка 1 курса гісторыка-юрыдычнага факультэта

Фота У.Чысціка.

ДА 25-ГОДДЗЯ УНІВЕРСІТЭТА

ТВАЕ ВЫПУСКНІКІ, ГДУ

ЗНАЙСЦІ СВОЙ ШЛЯХ

Фальклор... Вось тая крыніца, з якой на працягу многіх стагоддзяў не адно пакаленне ўжо вядомых і маладых мастакоў слова чэрпаюць сваё натхненне. І хоць крыніца гэта не бяздонная, але калі яе жыватворнымі сокамі прычашчаецца сапраўдны талент, яна шчодра адорвае яго і трапнымі вобразамі, і філасафічнасцю, і тыповымі абагульненнямі. Сапраўды, шанцуе таму літаратару, каму, як кажуць, з малаком маці ўдалося засвоіць гэтую народную мудрасць.

Да такіх празаікаў у поўнай меры можна аднесці і выпускніка -філолага нашага універсітэта Анатоля Казлова. Усе падставы да такой высновы дае зборнік апавяданняў маладога аўтара "Міражы ценяў" /1990/. У прадмове да кнігі вядомы празаік Г.Далідовіч зазначае: "У прозе Анатоля Казлова нібы два пласты. Адзін -- рэалістычны, з усімі людскімі зямнымі турботамі, радасцямі і супярэчнасцямі. Другі -- легендавы і містычны... Зліваючыся ў адно, гэтыя пласты выяўляюць адмысловы, непаўторны лірычна-драматычны свет твораў здольнага аўтара..."

І сапраўды, ва ўсіх 16 апавяданнях, якія змешчаны ў зборніку, можна яскрава прасачыць вызначаныя вышэй два накірункі творчасці А.Казлова.

Ну як, напрыклад, перадаць змест апавядання "Матрац", у аснове якога пакладзены разважанні гэтага патрэбнага кожнаму, але неадушаўлёнага прадмета? Калі выходзіць з рэалістычнага ўспрымання рэчаіснасці, такога здарыцца не можа і не павінна. Але дзякуючы мастацкаму ходу, вызначанаму аўтарам, пададзены матэрыял успрымаецца са згодай і нават цікавасцю. Ці не праўда, хто з нас калі задумваўся: а як успрымаюць нас тыя рэчы, што акружаюць кожнага, рэчы, якімі мы карыстаемся штодзень? Вось чаму погляд засмальцаванага матраца і на Янку, у якога "верад у галаве і ў душы", і на яго паэтыку, і на бацюшку -- "настаўніка веры, што веру прадае", -- хіба гэта не папярэджанне кожнаму з нас? Адсюль і вера ў пададзенае аўтарам.

Іншыя думкі, іншы падыход пакладзены ў аснову апавядання "Зацвітанне дзівасілу". У ім якраз і знаходзіць пацвярджэнне думка, выказаная Г.Далідовічам аб двух пластах -- рэальным і містычным, якія так яскрава можна прасачыць у большасці твораў названага зборніка.

У свой час герой апавядання Сяргей зняважыў дзяўчыну, якая, магчыма, кахала яго. І каб адпомсціць, яна яго "... след занесла да ведзьмака". З гэтага часу і пачаўся разлад у душы Сяргея. Няма яму шчасця з маладой жонкай, стаў непадуладны самому сябе.

Наспеў час вызначыць яшчэ адну асаблівасць творчай манеры маладога пісьменніка. Хто герой яго апавяданняў? Гэта, як правіла, чалавек складанага лёсу, які часта стаіць на раздарожжы. Непрыкаяны або добра падпіты, з парушанай псіхікай або са зробленымі некалі памылкамі (як, скажам, у творах "Доўгі вечар", "Ружовая варона", "Рыбкі для акварыума" і інш.).

Характэрным у гэтых адносінах з"яўляецца апавяданне "Рыбкі для акварыума". Вадзім, галоўны герой яго, зусім заблытаўся ў жыцці, "пачаў баяцца новага дня". Але зміры́цца з такім становішчам спраў яму не хочацца. Бо чым жа яшчэ растлумачыць яго ўчынак на базары, дзе ён ні з таго, ні з сяго купіў некалькі няхіцкіх шэрых рыбак, падобных на рачных печкуроў. Ужо праз некаторы час узнікла пытанне: як дагледзець жывыя істоты, чым карміць? І можа чалавеку сапраўды стала б лягчэй, каб яго сябар Алег не адмовіў у дапамозе: "Ідыёт! Тут жывыя істоты марнуюцца, а ён раіць пляшку гарэлкі ўліць". Расчараваны ў сваім першым імкненні, у абыякавасці сябра, Вадзім вяртаецца да таго, што, відаць, робіць штодзённа. Зноў апынаецца ў зачараваным коле: рэстаран, цыгарэты, стымулюючыя моцныя напіткі і чарговы выпадковы раман...

Пісаць аб такіх людзях не проста. Не менш складана акрэсліць іх духоўны свет. Як нам здаецца, гэты містычны, часам неакрэслена-загадкавы фальклорна-фантастычны свет, які стварае аўтар, і спрыяе поспеху, робіць апавяданні цікавымі, запамінальнымі, вобразнымі. На гэта працуе і мова твораў: багатая, свежая, сакавітая, з нечаканымі новымі параўнаннямі, глыбокім пераасэнсаваннем пачутага з народных вуснаў.

Крыху па-іншаму, у другой манеры напісаны такія апавяданні, як "Дзень нараджэння", "Вар'ятка", "Згубнае бярвенне". Яны больш рэалістычныя, пэўным чынам звязаныя з сённяшнім жыццём.

Пакручасты лёс выпаў на долю героя першага з нагаданых апавяданняў.

Ён нежаданым з'явіўся на свет. Адсюль, магчыма, і ўсе наступныя жыццёвыя выпрабаванні. Бацьку забралі ў турму, маці пакінула яго малым, уладкоўваючы асабістае жыццё. І вось свой 35 год нараджэння лірычны герой сустракае ў піўным бары. Праўда, у яго яшчэ цалкам не знішчыліся чуласць, спагада, у яго яшчэ хапае душэўных сіл, каб філасафічна заўважыць: "Кожны нясе свой крыж. Свой крыж на Галгофу." І 35 куфляў піва, якія ён пакінуў на стале для незнаёмай жанчыны, даюць нам аснову для глыбокіх маральных разважанняў.

Іншая калізія пакладзена ў аснову апавядання "Вар"ятка". Перш за ўсё сама назва яго -- хутчэй сімвал, чым рэальнасць. Неабавязкова стаць пазбаўленым розуму за зроблены некалі ў жыцці грэх. А Ганна за сваё доўгае жыццё грашыла шмат. І ў прамым, і ў пераносным сэнсе. Аўтару ўдаецца пераканаць чытача, што трагедыя яе перш за ўсё ў бездухоўнасці.

А.Казлову ўласціва перш за ўсё майстэрства падгледзець трапную мастацкую дэталь, стварыць вобраз, ці, іншымі словамі, той стрыжань, на якім і трымаецца літаратурны твор. Менавіта гэтая дэталь у спалучэнні з жывой мовай, перасыпанай, як пацеркамі, народнымі прымаўкамі, ёмістымі, трапнымі параўнаннямі, мясцовым каларытам, і ствараюць глыбіню і непаўторнасць яго прозы.

Гэта яшчэ раз пацвярджае, што проза маладога аўтара шмат у чым зарыентавана на вусна-паэтычную творчасць і яе выключнае багацце. Легендарна-містычны пафас яго апавяданняў "Адкуль з"яўляюцца яны?..", "Распяцце, альбо Ці ж баліць галава ў вароны..." якраз і мацуецца на народных казках, паданнях, сказах, пачутых, можа, у дзяцінстве, а, можа, сабраных цяпер і пераасэнсаваных аўтарам. Такім шляхам ідуць многія сучасныя творцы. Думаецца, што і Анатоль Казлоў на правільным шляху. Нездарма яго творы ўспрымаюцца і "адухоўленымі, і пранізанымі журбой, і сагрэтымі душэўным цяплом".

Ю.ДУБРОЎСКАЯ,

студэнтка 2-га курса філалагічнага факультэта.

Абітурыентам-94

АБ ТЫМ, ЯК ПАСПЯХОВА

Пераважная большасць абітурыентаў паступае ў наш універсітэт з добрымі і выдатнымі адзнакамі ў атэстатах сталасці. Аднак гэта яшчэ не гарантуе поспеху. Многія выпускнікі школ і іншых навучальных устаноў не могуць пацвердзіць свае веды на прыёмных экзаменах. Змяшчаемыя ў сённяшнім нумары нашай газеты рэкамендацыі старшынь прадметных камісій у пэўнай ступені дапамогуць лепшай арыентацыі абітурыентаў у час здачы экзаменаў пры паступленні ў ГДУ.

Неабходныя кансультацыі можна таксама атрымаць на адпаведных кафедрах факультэтаў і напярэдадні ўступных экзаменаў.

ФІЗІКА

Абітурыенту, які рыхтуецца да экзамену па фізіцы, ды і па іншых вусных дысцыплінах, карысна азнаёміцца з наступнымі правіламі і асаблівасцямі правядзення вуснага экзамену:

1. Пачатак экзамену ў 8 гадзін 20 мінут. Дзень правядзення экзамену і нумар аўдыторыі ўказаны ў раскладзе экзаменаў.

2. Абітурыенты заходзяць у аўдыторыю для здачы экзамену ў парадку чаргі, якую ўстанаўліваюць самі.

3. Абітурыент, які з'явіўся на экзамен, павінен прадставіць экзаменатарам свой экзаменацыйны ліст і дакумент, які засведчвае асобу (пашпарт). Толькі пасля гэтага абітурыент бярэ экзаменацыйны ліст і атрымлівае ў экзаменатара лісты-укладышы для падрыхтоўкі да адказу. Час падрыхтоўкі -- 40 мінут.

4. Заняўшы месца, указанае экзаменатарам, абітурыент абавязаны на кожным лісце-укладышу ўказаць дату правядзення экзамену, нумар экзаменацыйнага білета, нумар экзаменацыйнага ліста, прозвішча, імя і імя па бацьку поўнасцю.

5. Экзаменацыйны білет змяшчае два тэарэтычныя пытанні і ўмовы задачы, якую неабходна рашыць. Пытанні і задачы ў білеце падбіраюцца такім чынам, каб ахапіць розныя раздзелы курса фізікі.

6. Адказы на тэарэтычныя пытанні білета абітурыент абавязаны даць у пісьмовай форме на лістах-укладышах на беларускай або рускай мове. У адказе павінны змяшчацца фармуліроўкі азначэнняў фізічных велічынь і фізічных законаў, формулы і іх вывады, графікі, якія ілюструюць абмяркоўваемую фізічную з'яву, і схемы эксперыментаў, калі яны неабходны.

7. Прапанаваная ў білеце задача адносіцца да аднаго з раздзелаў курса фізікі, вызначаных на падставе праграмы па фізіцы для паступаючых у ВНУ. Пералік раздзелаў праграмы, па якіх выносяцца задачы, наступны:

Кінематыка. Асновы дынамікі. Законы захавання ў механіцы.

Элементы статыкі. Вадкасці і газы.

Асновы малекулярна-кінетычнай тэорыі. Газавыя законы.

Цеплавыя з'явы.

Электрастатыка.

Законы пастаяннага току.

Магнітнае поле. Электрамагнітная індукцыя.

Хістанні і хвалі.

Оптыка.

Квантавая фізіка.

8. Абітурыент рашае задачу на лістах-укладышах, выкарыстоўваючы іх у якасці чарнавіка. Рошаная задача павінна быць перапісана на чысты ліст, змяшчаць кароткія ўмовы, поўнае рашэнне, аналітычны і лічбавы адказы. Для рашэння задач карыстацца толькі адзінкамі сістэмы СІ.

9. Абітурыенту не дазваляецца карыстацца даведнікамі, табліцамі, мікракалькулятарамі і г.д., а таксама прыносіць з сабою чыстыя лісты паперы. Усе неабходныя для рашэння задачы лічбавыя значэнні змешчаны ў яе ўмове.

10. Выходзіць з аўдыторыі ў час правядзення экзамену забараняецца.

11. У выпадку нязгоды абітурыента з адзнакай, у адпаведнасці з правіламі прыёму ўступных экзаменаў у ВНУ, у дзень аб'яўлення адзнакі ён можа падаць апеляцыю ў прыёмную камісію. На апеляцыйнай камісіі ў прысутнасці абітурыента яго работа разглядаецца яшчэ раз. Ніякія дадатковыя тлумачэнні да запісаных адказаў на пытанні і рашэння задачы апеляцыйнай камісіяй не прымаюцца.

12. Пры няяўцы абітурыента на экзамен па ўважлівай прычыне пытанне аб яго допуску да здачы экзамену ў другі дзень рашаецца прыёмнай камісіяй ГДУ.

МАТЭМАТЫКА

Пры паступленні на адпаведныя спецыяльнасці абітурыенты здаюць або два экзамены па матэматыцы (пісьмова і вусна), або адзін (пісьмова або вусна).

Пісьмовы экзамен па матэматыцы праводзіцца ў выглядзе кантрольнай работы. Звычайна абітурыентам прапануюцца два варыянты экзаменацыйнага задання (варыянт для кожнага канкрэтнага абітурыента ўказваецца яму членамі прадметнай камісіі). У кожным з варыянтаў змешчана, як правіла, пяць задач па ўсіх раздзелах школьнага курсу матэматыкі. Сярод задач, якія традыцыйна прапануюцца на пісьмовым экзамене, можна адзначыць наступныя: геаметрычныя (стэрэаметрычныя або планаметрычныя задачы); задачы, якія патрабуюць рашэння алгебраічных (трыганаметрычных, лагарыфмічных, паказальных) ураўненняў; задачы, якія патрабуюць рашэння сістэм ураўненняў або няроўнасцей; задачы на знаходжанне мінімальнага (максімальнага) значэння. Калі для канкрэтнай спецыяльнасці не прадугледжаны ўступны экзамен па матэматыцы (вусна), то ў варыянты заданняў па пісьмоваму экзамену могуць быць уключаны тэарэтычныя пытанні. Адзнака "пяць" ставіцца за работу, у якой без памылак выкананы ўсе заданні. Іншыя станоўчыя адзнакі абітурыент атрымлівае за адпаведную колькасць правільна і поўна рошаных задач. Адзнака "два" ставіцца, калі колькасць памылак пераўзыходзіць норму.

На экзамене абітурыент атрымлівае тытульны ліст і ліст-укладыш (чарнавік і чыставік). Чарнавыя рашэнні задач запісваюцца у чарнавік, затым рашэнні пераносяцца ў чыставік. Задача лічыцца рошанай, калі ў чыставіку прыведзена яе поўнае правільнае рашэнне з адказам. Калі на перанос рашэння з чарнавіка ў чыставік не хапае часу, то трэба ўказаць, што рашэнне задачы знаходзіцца ў чарнавіку. У гэтым выпадку прадметная камісія разглядае рашэнне данага задання.

На экзамен не дазваляецца прыносіць мікракалькулятары, кнігі, даведнікі, табліцы, а таксама чыстыя лісты паперы. Пісаць і чарціць трэба толькі ручкай з сінімі чарніламі або шарыкавай ручкай з сіняй пастай.

Для рашэння задач абітурыенту прадстаўляецца чатыры астранамічныя гадзіны.

Аналіз экзаменацыйных работ мінулых гадоў паказвае, што найбольшую колькасць памылак абітурыенты допускаюць пры рашэнні стэрэаметрычных задач (няўменне будаваць чарцёж, неабгрунтаванасць пабудоў і вывадаў), пры пераўтварэнні трыганаметрычных, лагарыфмічных і паказальных выражэнняў. Многія памылкі абумоўлены таксама няўменнем адкінуць лішнія рашэнні і выбраць правільны адказ.

Пры правядзенні вуснага экзамену па матэматыцы абітурыенту прапануецца выбраць білет, у якім змешчаны два тэарэтычныя пытанні (па алгебры і геаметрыі) і задача. Прапануемыя пытанні (як і звесткі, неабходныя для рашэння задач пісьмовага экзамену) не выходзяць за межы школьнай праграмы па матэматыцы.

Абітурыентам выдаюцца лісты-укладышы, у якіх яны павінны запісаць адказы на тэарэтычныя пытанні і прывесці рашэнне задачы. Гэтыя лісты затым выкарыстоўваюцца пры разгледжанні заяў абітурыентаў на апеляцыйнай камісіі.

Крытэрыі выстаўлення адзнак на вусным экзамене аналагічныя прымяняемым на пісьмовым экзамене.

Аналіз правядзення вуснага экзамену па матэматыцы паказвае, што найбольш часта сустракаюцца наступныя памылкі: абітурыенты блытаюць азначэнні і ўласцівасці тых або іншых паняццяў, не праяўляюць дакладнасці пры азначэнні асноўных функцый і пабудовы іх графікаў, выяўляюць поўнае неразуменне паняцця модуля.

ВЫТРЫМАЦЬ УСТУПНЫЯ ЭКЗАМЕНЫ

МОВА І ЛІТАРАТУРА

У гэтым годзе абітурыенты будуць пісаць дыктоўку па беларускай мове на спецыяльнасцях "беларуская мова і літаратура", "беларуская мова і літаратура і англійская мова" і па рускай мове на спецыяльнасцях "руская мова і літаратура", "руская і беларуская мовы і літаратуры". На напісанне дыктоўкі адводзіцца 45 хвілін. Асноўнымі патрабаваннямі да дыктоўкі з'яўляюцца пісьменнасць, акуратнасць, адсутнасць выпраўленняў /тры выпраўленні лічацца за памылку/. Пры чытанні дыктоўкі захоўваюцца нормы літаратурнага вымаўлення. Ацэньваецца дыктоўка ў адпаведнасці з нормамі, зацверджанымі Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь для сярэдніх школ.

Сачыненне будуць пісаць толькі абітурыенты, якія збіраюцца паступаць на спецыяльнасць "руская мова і літаратура і англійская мова". Памылкі абітурыентаў і недахопы іх сачыненняў даволі тыповыя: няўменне даць слушны адказ на адпаведную тэму (адсюль -- або пераказ зместу твораў мастацкай літаратуры, або адказ па схеме), слабае веданне тэкстаў літаратурных твораў і элементаў тэорыі літаратуры, вывучаемых ў школе, няўменне раскрыць тэму сачынення. Даволі часта назіраецца адсутнасць канкрэтнасці ў сачыненнях на так званыя вольныя тэмы. Часцей за ўсё гэта разважанні агульнага плана, нярэдка рытарычныя, у якіх няма сапраўдных ведаў матэрыялу мастацкіх твораў, няма арганізацыі думкі ў пісьмовым выказванні і доказу сваёй пазіцыі. У некаторых выпадках гэта можа быць правільны, але няпоўны адказ на тэму, недастаткова мэтанакіравана выкарыстоўваецца тэкст, робяцца некаторыя фактычныя памылкі. Даволі часта сустракаюцца арфаграфічныя і пунктуацыйныя памылкі.

Кожнаму абітурыенту неабходна ведаць наступныя патрабаванні да сачынення: 1) трэба правільна зразумець пытанне, якое знаходзіцца ў фармуліроўцы тэмы, і даць на яго разгорнуты аргументаваны адказ; 2) паказаць дакладнае веданне тэксту аналізуемага твора і неабходных тэарэтычна-літаратурных паняццяў; 3) уменне аналізаваць не толькі змест, але і мастацкую форму твора; 4) галоўная думка сачынення павінна развівацца па плану (але сам план пісаць неабавязкова). Упрыгожваннем сачынення можа стаць эпіграф. Аднак ён павінен быць дакладным і перадаваць асноўную думку сачынення. У якасці эпіграфа можна выкарыстоўваць вершаваныя радкі выдатных паэтаў, выказванні вядомых пісьменнікаў, дзеячоў мастацтва, філосафаў.

Абітурыент павінен паказаць арфаграфічную і пунктуацыйную пісьменнасць, уменне карыстацца рознымі маўленчымі зваротамі і вобразнымі сродкамі мовы, уменне дакладна і да месца цытаваць, выкарыстоўваць лексіку і фразеалогію роднай мовы. Недапушчальны ў сачыненні агульныя фразы і парушэнне паслядоўнасці пераказу.

Для таго, каб правільна ацаніць сачыненне, экзаменацыйная камісія па мове і літаратуры кіруецца існуючымі школьнымі нормамі ацэнак. Сачыненне пішацца на працягу чатырох астранамічных гадзін.

На вусным экзамене па мове і літаратуры абітурыенту прапаноўваецца білет, які складаецца з трох пытанняў: два з іх тэарэтычныя (адно -- па літаратуры, а другое -- па мове), а трэцяе -- практычнае (часцей за ўсё граматычны разбор сказа). Кожны абітурыент атрымлівае спецыяльны экзаменацыйны ліст і рыхтуе адказ на працягу 40 хвілін. Лічыцца абавязковым, каб кожны паступаючы ці падрабязна, ці тэзісна запісаў адказ на кожнае пытанне.

Веданне тэксту канкрэтных літаратурных твораў, уяўленне аб месцы творчасці пісьменніка ў развіцці літаратуры і грамадства, уменне аналізаваць і абагульняць, выразна чытаць і ацэньваць мастацкія творы, валодаць маўленнем, словам -- вось асноўныя якасці вуснага адказу. Вусны адказ таксама прадугледжвае чытанне вершаў на памяць.

Абітурыенты, якія паступаюць на філалагічны факультэт, часцей за ўсё вызначаюць тэму, ідэю мастацкіх твораў, характарызуюць асноўных герояў. Але вызначыць асаблівасці кампазіцыі, стыль твора для многіх даволі цяжка. На вусным экзамене нельга разважаць увогуле аб творы, не ўлічваючы характару пытання ў білеце. У адказах нярэдка назіраецца не толькі адсутнасць ведання тэксту, але і імкненне зрабіць замену канкрэтнага на агульныя фразы і меркаванні.

Паступаючы павінен добра ведаць сродкі мастацкай выяўленчасці і выразнасці, асаблівасці розных жанраў літаратуры, характэрныя рысы лірыкі, прозы і драматургіі як асноўных родаў літаратуры, не сустракаць цяжкасцей у разборы слова па саставу, пры словаўтваральным і фанетычным разборы, марфалагічным і сінтаксічным аналізе сказаў.

Асаблівую увагу трэба звярнуць на веданне не толькі твораў класічнай беларускай і рускай літаратуры,але і сучасных паэтаў і празаікаў. Аналіз кожнага літаратурнага твора неабходна рабіць зыходзячы з патрабаванняў нашага часу.

На ўсіх астатніх спецыяльнасцях абітурыенты здаюць вусны конкурсны экзамен па беларускай мове і літаратуры (на спецыяльнасці "Правазнаўства" ён будзе пазаконкурсным). Білет на вусным экзамене будзе таксама ўключаць тры пытанні: першае -- па беларускай літаратуры (творы класічнага перыяду і паслякастрычніцкага часу), два другіх -- пытанні па мове (адно тэарэтычнае, а другое практычнае).

Трэба адзначыць, што гэтыя пытанні, безумоўна, не будуць такімі складанымі як для абітурыентаў-філолагаў.

Тыя абітурыенты /акрамя філалагічных спецыяльнасцей/, якія не вывучалі беларускай мовы і не атэставаны, будуць здаваць вусны экзамен па рускай мове і літаратуры.

БІЯЛОГІЯ

У адпаведнасці з новымі правіламі прыёму ў вышэйшыя навучальныя ўстановы Беларусі абітурыенты, якія будуць паступаць на біялагічны факультэт нашага універсітэта, павінны здаваць вусны экзамен па біялогіі. Паступаючыя на факультэт фізічнай культуры таксама здаюць біялогію вусна.

Вусны экзамен па біялогіі для абітурыентаў, паступаючых на біялагічны факультэт дзённай і завочнай форм навучання, складаецца з трох тэарэтычных пытанняў. Яны ўключаюць раздзелы батанікі, заалогіі, анатоміі, фізіялогіі і гігіены чалавека, а таксама агульнай біялогіі. Білеты вуснага экзамену па біялогіі для абітурыентаў, паступаючых на факультэт фізічнай культуры і спорту, таксама складаюцца з трох тэарэтычных пытанняў, якія ўключаюць раздзелы батанікі, заалогіі, анатоміі, фізіялогіі і гігіены чалавека, а таксама агульнай біялогіі.

Як сведчаць вынікі папярэдніх гадоў, паступаючыя на біялагічны факультэт абітурыенты паказвалі больш глыбокія веды па асноўных групах раслін, жывёлін, эвалюцыйным вучэнні і анатоміі, фізіялогіі і гігіене чалавека. Горш яны асвятлялі пытанні агульнай біялогіі. Варта адзначыць, што не заўсёды абітурыенты ўмеюць прыводзіць прыклады з практыкі сельскагаспадарчай і прамысловай вытворчасці, аховы здароўя і інш. Слаба яны ведаюць ахоўваемыя віды раслін і жывёлін, якія занесены ў Чырвоную кнігу.

Значная колькасць абітурыентаў, якія паступалі на факультэт фізічнай культуры, давалі на пытанні білетаў павярхоўныя адказы.

У многіх абітурыентаў недастатковыя веды і па анатоміі, фізіялогіі і гігіене чалавека, у прыватнасці, па такіх тэмах як "Кроў", "Кровазварот", "Абмен рэчываў", "Выдзяленне", "Нярвовая сістэма" (асабліва вегетатыўная нярвовая сістэма, сімпатычная і парасімпатычная), органы пачуццяў.

Абітурыентам-94

АБ ТЫМ, ЯК ПАСПЯХОВА

ЗАМЕЖНАЯ МОВА

Уступны экзамен па замежнай мове будуць здаваць абітурыенты, якія выберуць для сябе спецыяльнасці "Гісторыя", "Геаграфія" і "Правазнаўства" завочнага факультэта.

Будучым студэнтам стацыянара наш універсітэт прапануе наступныя спецыяльнасці, якія дадуць як веды, так і спецыяльнасць настаўніка замежнай мовы: "Англійская і нямецкая мовы", "Нямецкая і англійская мовы", "Геаграфія з правам выкладання англійскай і нямецкай моў", "Гісторыя з правам выкладання англійскай і нямецкай моў", "Руская мова і літаратура з правам выкладання англійскай мовы", "Беларуская мова і літаратура з правам выкладання англійскай мовы". Будучым правазнаўцам, студэнтам стацыянара, таксама давядзецца здаваць уступны экзамен па замежнай мове.

Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на спецыяльнасці, якія даюць права выкладання англійскай і нямецкай моў. Будучыя спецыялісты, вам давядзецца жыць і працаваць ва ўмовах рыначнай эканомікі. Магчыма, дзякуючы спецыялізацыі ў замежнай мове, якую можаце атрымаць разам з асноўнай спецыяльнасцю, вы знойдзеце сабе больш дастойную і выгадную сферу прымянення ў народнай гаспадарцы. А можа атрымацца і так, што гэта другая спецыялізацыя стане для кагосьці першай і асноўнай! Ужо ў наш час мы сутыкаемся з ўсё ўзрастаючай патрэбай у спецыялістах, якія валодаюць замежнай мовай.

У працэсе чытання экзаменцыйнага тэксту і вуснай размовы выкладчыкі праверацць вашы веды правілаў чытання і асноў граматыкі, валоданне лексічным мінімумам і навыкі вымаўлення.

Паступаючым будуць прапанаваны адапціраваныя тэксты з мастацкай і навукова-папулярнай літаратуры, пабудаваныя на тыповых фразах і граматычным матэрыяле школьнага мінімуму. Колькасць незнаёмых слоў не будзе перавышаць 6-8%. Пры перакладзе дазваляецца карыстацца слоўнікам. Разуменне прачытанага правяраецца выбарачным перакладам, шляхам адказу на пытанні экзаменатараў і самастойнай пастаноўкай пытанняў у пісьмовай форме.

Адно з пытанняў білета прадугледжвае размову паміж абітурыентам і экзаменатарам у межах вусных тэм, азначаных праграмай сярэдняй школы. У гэтым годзе на экзамен выносяцца наступныя тэмы:

1. Аб сабе і сваёй сям'і.
2. Мой сябар (сяброўка).
3. Мая кватэра (дом).
4. Мая школа.
5. Мой працоўны дзень.
6. Мае захапленні. Мой вольны час.
7. Мой любімы прадмет.
8. Спорт у маім жыцці.
9. Мой любімы час года.
10. Мае ўражанні ад наведвання кінатэатра, выставы, канцэрта.
11. Мой любімы пісьменнік.
12. Мая будучая прафесія.
13. Мой родны горад (вёска).
14. Рэспубліка, у якой я жыву.
15. Мінск -- сталіца Рэспублікі Беларусь.
16. Выдатныя людзі Беларусі.
17. Праблемы экалогіі.
18. Геаграфічнае становішча краіны вывучаемай мовы.
19. Выдатныя мясціны краіны вывучаемай мовы.
20. Што я ведаю аб краіне вывучаемай мовы.

Будучым настаўнікам замежнай мовы будуць прапанаваны спецыяльныя заданні на пераклад сказаў з роднай мовы на замежную, якія праверацць веды лексіка-граматычнага матэрыялу школьнага курса.

Выкладчыкі нямецкай мовы прапануюць звярнуць увагу на дакладнасць вымаўлення складаных слоў, якіх у нямецкай мове шмат. Трэба бачыць межы паміж кампанентамі складаных слоў, што будзе сведчыць аб разуменні значэння слова ў цэлым.

На экзамене па англійскай мове часцей робяць памылкі ва ўжыванні і перакладзе часовых форм дзеяслова, дрэнна распазнаюць і разумеюць формы герундзія, прыслоўя і складанага дапаўнення з інфінітывам. Не звяртаюць увагу на прадуктыўныя афіксы англійскай мовы, блытаюць часціны мовы слоў, утвораных ад вядомых каранёў.

Абітурыентам не дазваляецца ў час экзамена карыстацца даведнікамі, а таксама прыносіць з сабой слоўнікі і чыстыя лісты паперы.

ГІСТОРЫЯ

Прадметная камісія добра ўяўляе тыя аб'ектыўныя цяжкасці, з якімі сёння сутыкаюцца выпускнікі школ пры падрыхтоўцы да экзаменаў па гісторыі. Аналіз вынікаў мінулых гадоў паказвае, што абітурыенты, як правіла, лепей і больш упэўнена арыентуюцца ў такіх "праверанах часам" сюжэтах, як гісторыя класавай барацьбы і рэвалюцыйнага руху, станаўленне Савецкай улады, грамадзянская і Вялікая Айчынная войны, пяцігодкі і г.д. Складаней абстаяць справы з колам пытанняў па сацыяльна-эканамічнаму і грамадска-палітычнаму развіццю Рэспублікі Беларусь у 80-90 г.г. Зразумела, што так званую "жывую" гісторыю цяжэй за ўсё ахапіць аналітычна і засвоіць у плане метадычным. Аднак, на наш погляд, менавіта тут абітурыент можа спаўна праявіць эрудыцыю, самастойнасць і смеласць аналізу.

Экзамены па гісторыі Беларусі -- асаблівая і даволі складаная праблема. Аналіз вынікаў уступных экзаменаў мінулых гадоў сведчыць, што трывалыя і сістэматызаваныя веды па гэтай дысцыпліне паказалі толькі асобныя абітурыенты. І тут назіраецца лепшая падрыхтоўка па гісторыі савецкага перыяду. Аднак сімптаматычна " прыцягнутасць" гэтага прадмета да курсу гісторыі Расіі, абапіраючыся на веданне якога многія абітурыенты спрабавалі "выратаваць" свае адказы на экзамене па гісторыі Беларусі. Імкненне да глыбокага параўнальнага аналізу гісторыі розных народаў мы заўсёды падтрымліваем, калі параўнанне не з'яўляецца падменай аднаго іншым.

Прапануемы камісіяй пералік пытанняў арыентуе абітурыентаў на высвятленне найбольш істотных (характэрных) асаблівасцей гістарычнага развіцця Беларусі.

Перш за ўсё, гэта група пытанняў, звязаных з узнікненнем і развіццём дзяржаўнасці беларускага народа. Больш шматпланавай і змястоўнай ацэнкі патрабуюць праблемы сацыяльна-палітычнай гісторыі Беларусі ў XVI-XVII ст.ст. Сёння відавочна, што славутая "аб"яднальная" дамінанта не растлумачвае ўсёй складанасці працэсаў і падзей, якія адбываюцца на беларускай зямлі таго часу. Напрыклад, абітурыент павінен умець прааналізаваць падзеі 1648-1653 г.г. перш за ўсё з пункту гледжання прыкмет грамадзянскай вайны.

Абітурыенту трэба звярнуць увагу на спецыфіку сацыяльна-эканамічнага развіцця Беларусі дакастрычніцкага перыяду; асаблівасці, звязаныя з правядзеннем тут (у гэтым краі) буйнейшых рэформ (1861 г., сталыпінскай) і г.д.

Прапануемыя да ўступных экзаменаў пытанні прама арыентуюць на паглыбленае вывучэнне грамадска-палітычнага руху ў Беларусі пачатку XX ст., выдзяляючы і характарызуючы яго культурна-асветніцкія і нацыянальна-вызваленчыя цячэнні.

Адзначым, у апошні час нашы школы і абітурыенты атрымалі больш сур'ёзную аснову для падрыхтоўкі. У 1991 г. 5-м выданнем выйшаў "Кароткі нарыс гісторыі Беларусі" У.М.Ігнатоўскага, раней -- кніга М.Ермаловіча "Старажытная Беларусь", у 1991-1994 г.г. у часопісах "Спадчына", "Беларускі гістарычны часопіс", "Беларуская мінуўшчына" і газетах "Культура", "Літаратура і мастацтва", "Голас Радзімы" было змешчана шмат гістарычных першакрыніц, цікавых і змястоўных нарысаў, даведак па персаналіях і г. д.

ВЫТРЫМАЦЬ УСТУПНЫЯ ЭКЗАМЕНЫ

ХІМІЯ

Кожны білет па хіміі змяшчае чатыры заданні: адно -- па агульнай і неарганічнай хіміі, другое -- па арганічнай хіміі, у якасці трэцяга задання прапануюцца розныя колькасныя задачы, чацвёртае заданне змяшчае ланцужкі хімічных пераўтварэнняў.

Адказы на пытанні павінны быць па магчымасці поўнымі і ў абавязковым парадку суправаджацца напісаннем адпаведных хімічных формулаў і ўраўненняў рэакцый.

На ўступных экзаменах паступаючы ва універсітэт павінен паказаць веданне агульных тэарэтычных палажэнняў хіміі як адной з асноўных прыродазнаўчых навук, умець прымяняць іх пры разглядзе асобных класаў рэчываў і канкрэтных злучэнняў; ведаць уласцівасці важнейшых рэчываў, якія прымяняюцца ў прамысловасці, сельскай гаспадарцы, быце; разумець навуковыя прынцыпы важнейшых хімічных вытворчасцей (не заглыбляючыся ў дэталі хімічнай тэхналогіі), рашаць тыповыя нескладаныя задачы. На экзамене можна карыстацца табліцамі: "Перыядычная сістэма хімічных элементаў Мендзялеева", "Растваральнасць асноў, кіслот і соляў у вадзе", "Электрахімічны рад напружанняў металаў".

Вось найбольш характэрныя памылкі, якія дапускаюць многія абітурыенты на ўступным экзамене па хіміі. Многія з іх не ўмеюць правільна пісаць эмпірычныя і структурныя формулы злучэнняў і ўраўненні прасцейшых хімічных рэакцый. Часта блытаюць паняцці "малекулярная маса", "малярная маса", "маса малекулы", слаба ўяўляюць, што такое моль рэчыва. Не ўсе ясна ўяўляюць, што такое ступень акіслення, як вызначыць яе велічыню, зыходзячы з формулы злучэння, атаясамліваюць ступень акіслення і валентнасць элемента. Нярэдка дапускаюцца памылкі пры напісанні поўных ураўненняў рэакцый, ураўненняў ступеньчатай дысацыяцыі кіслот і асноў.

Значная колькасць абітурыентаў слаба ўяўляе сутнасць акісляльна-аднаўленчых рэакцый, асаблівасці ўзаемадзеяння сернай і азотнай кіслот з металамі, памылкова лічаць, што ў рэакцыях азотнай кіслаты з металамі ўтвараюцца солі азотнай кіслаты і вадарод.

Пры тлумачэнні хімічных уласцівасцей арганічных рэчываў часта спасылаюцца пераважна на класічную тэорыю фізічнай будовы і прымяняюць малекулярныя формулы, вельмі рэдка выкарыстоўваючы пры адказах электронныя ўяўленні і структурныя формулы злучэнняў. Не заўсёды здавальняюча тлумачыцца ўзаемнае ўздзеянне атамаў у малекулах арганічных злучэнняў.

Не ўсе абітурыенты могуць растлумачыць залежнасць уласцівасцей розных арганічных злучэнняў ад наяўнасці характэрных функцыянальных груп.

Агульны сур'ёзны недахоп большасці абітурыентаў на экзамене па хіміі -- адсутнасць практычных навыкаў, а іншы раз і поўная бездапаможнасць у рашэнні разліковых задач.

ГЕАГРАФІЯ

Многія лічаць: што-што, а геаграфію яны ведаюць добра. Гэта ж не матэматыка і не фізіка альбо хімія. У ёй жа няма складаных задач і прыкладаў, няма неабходнасці ведаць розныя тэарэмы, формулы, працэсы і законы. Аднак вынікі ўступных экзаменаў паказваюць, што не такая яна ўжо і простая -- геаграфія. Так, у мінулым годзе з 19 медалістаў выдатную адзнаку па геаграфіі змаглі атрымаць толькі 9 чалавек, 2 абітурыенты атрымалі "добра", астатнія -- "здавальняюча". З іншых 28 абітурыентаў, у якіх у атэстаце па геаграфіі была адзнака "5", яе пацвердзілі толькі 2 чалавекі, 17 атрымалі "добра", 7 -- "здавальняюча" і 2 абітурыенты "праваліліся". Аналіз вынікаў паказвае, што з кожным годам узровень падрыхтоўкі абітурыентаў зніжаецца.

Якія ж пытанні выклікаюць найбольшую цяжкасць пры адказах на ўступных экзаменах? У якіх тэмах і раздзелах школьнага курсу геаграфіі горш за ўсё арыентуюцца выпускнікі сярэдняй школы? Па-першае, складваецца ўражанне, што яны ўвогуле ўпершыню бачаць геаграфічныя карты, вельмі дрэнна ведаюць геаграфічную наменклатуру, зусім не ўмеюць арыентавацца на розных картах і нават баяцца да іх падысці /пры падрыхтоўцы да адказу на ўступных іспытах дазваляецца карыстацца картамі/. А які ж географ можа быць без ведання карты? Па-другое, многія дрэнна ведаюць асноўныя паняцці і фармуліроўкі, не ўмеюць даваць звязаную, паслядоўную характарыстыку элементаў прыроднага асяроддзя, не могуць паказаць асноўныя ўзаемасувязі паміж імі. Па-трэцяе, не могуць даць дастаткова матываваную гаспадарчую ацэнку прыродным умовам і паказаць сувязі, існуючыя паміж прыроднай сферай і гаспадарчай дзейнасцю грамадства. Па-чацвёртае, вельмі дрэнна ведаюць асноўныя прынцыпы размяшчэння вытворчасці і фактары, якія вырашаюць развіццё асобных галін на той ці іншай тэрыторыі. З прыватных пытанняў найбольшую цяжкасць выклікаюць пытанні агульнай цыркуляцыі атмасферы, паняцці аб геаграфічнай абалонцы і прыродных комплексах, агульныя геаграфічныя заканамернасці развіцця прыроды, геалагічная гісторыя нашай планеты, сувязь рэльефа з геалогіяй і тэктонікай, параўнальная характарыстыка асобных рэгіёнаў і краін, геаграфія важнейшых міжгаліновых комплексаў і асобных галін вытворчасці, пытанні, звязаныя з геаграфіяй насельніцтва і працоўнымі рэсурсамі. І, нарэшце, самае прыкрае -- вельмі дрэнныя веды па геаграфіі сваёй мясцовасці, раёна, вобласці і ў цэлым Рэспублікі Беларусь.

Білеты па геаграфіі ўключаюць два пытанні: адно -- па фізічнай геаграфіі, другое -- па эканамічнай. Пры гэтым адно пытанне па геаграфіі Беларусі. І абавязкова праводзіцца апытанне па карце.

ЭКЗАМЕН ПА СПЕЦЫЯЛЬНАЙ ФІЗІЧНАЙ ПАДРЫХТОЎЦЫ

Экзамены па плаванню і спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы вызначаюць узровень агульнафізічнай падрыхтаванасці і рухальнага апарату абітурыентаў.

У гэтым годзе для абітурыентаў, паступаючых на факультэт фізічнай культуры па дзённай форме навучання, прадугледжаны прыём на 2 аддзяленні -- агульнае і спартыўнае. Спартыўнае аддзяленне ўключае віды спорту на падставе школьнай праграмы: лёгкая атлетыка, спартыўныя гульні, плаванне, лыжны спорт, гімнастыка, барацьба.

Абітурыенты, паступаючыя на спартыўнае аддзяленне, да пачатку экзаменаў па плаванню і спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы праходзяць субяседаванне з мэтай ацэньвання тэарэтычнай падрыхтаванасці і ўзроўню спартыўнай кваліфікацыі ў пэўным відзе спорту.

Здача экзаменаў пачынаецца з іспытаў па плаванню і пры паспяховай здачы абітурыенты працягваюць здаваць іншыя экзамены. Экзамен па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы ўключае нарматывы і патрабаванні спартыўнага шматбор'я, у якім прадугледжана выкананне чатырох абавязковых відаў фізічных практыкаванняў у адпаведнасці з існуючымі правіламі спаборніцтваў.

Вынік кожнага віду фізічных практыкаванняў ацэньваецца ў заліковых балах /гл.табліцу/. У табліцы таксама паказаны нарматывы і патрабаванні па плаванню. Дыстанцыю можна праплыць адным з трох прыведзеных стыляў.

Неабходна адзначыць, што выкананне любога спартыўнага нарматыву чатырохбор'я ніжэй заліковага ацэньваецца двума /"2"/ баламі, якія не з'яўляюцца заліковымі і не ўваходзяць у агульную суму бальнай адзнакі за экзамен.

Такім чынам, адзнака па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы складаецца з сумы вынікаў толькі заліковых балаў, набраных абітурыентам у спартыўным шматбор'і:

ад 18 да 20 балаў -- 5 /выдатна/;

(працяг на 8-й стар.)

Экзамены	Узрост	Нарматыўныя патрабаванні і заліковыя балы					
		мужчыны			жанчыны		
СПЕЦФІЗПАДРЫХТОЎКА		5	4	3	5	4	3
Лёгкая атлетыка:							
1. Бег 100 м /сек/	17-29	12.6	13.1	13.6	14.5	15.5	16.5
	30 і болей	13.0	13.5	14.0	15.0	16.0	17.0
2. Бег 1000м /мін.,сек./	17-29	3.05	3.10	3.16	3.52	4.10	4.30
	30 і болей	3.15	3.25	3.35	4.10	4.30	5.00
3. Кіданне гранаты /м/	17-29	48.0	44.0	38.0	32.0	27.0	22.0
	30 і болей	45.0	41.0	35.0	27.0	22.0	18.0
Гімнастыка:							
мужчыны - падцягванне ў вісе на перакладзіне хватам зверху	17-29	15	12	8			
	30 і болей	12	9	6			
жанчыны -- згібанне і разгібанне рук ва ўпоры лежачы /згібанне рук не менш 90º. колькасць разоў/	17-29				28	22	14
	30 і болей				22	18	11
Плаванне 100м/ мін., сек/							
вольны стыль	17-29	1.32	1.47	2.02	1.38	1.53	2.08
	30 і болей	1.42	1.57	2.12	1.48	2.03	2.18
брас	17-29	1.45	2.00	2.15	2.03	2.18	2.33
	30 і болей	1.55	2.10	2.25	2.13	2.28	2.43
кроль на спіне	17-29	1.45	2.00	2.15	1.53	2.08	2.23
	30 і болей	1.55	2.10	2.25	2.03	2.18	2.33

(Заканчэнне. Пачатак на 7 стар.)

ад 14 да 17 балаў -- 4/добра/;
ад 10 да 13 балаў -- 3 /здавальняюча/.

Абітурыенты-медалісты першым здаюць экзамен па плаванню, а затым -- па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы. Пры паспяховай здачы экзамену па плаванню і экзамену па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы з адзнакай "5" яны вызваляюцца ад здачы астатніх экзаменаў.

Неабходна звярнуць асаблівую ўвагу на плаванне.

Выдзяленне экзамену па плаванню зроблена з мэтай павышэння ўзроўню падрыхтаванасці абітурыентаў па гэтай дысцыпліне.

Практыка паказала, што найбольшыя цяжкасці ў авалодванні нарматывамі і патрабаваннямі па спецыяльнай фізічнай падрыхтоўцы адчуваюць абітурыенты, якія дрэнна валодаюць асноўнымі фізічнымі якасцямі -- сілай, хуткасцю, вынослівасцю, спрытнасцю. Акрамя таго, фізічны стан не абмяжоўваецца толькі названымі фізічнымі якасцямі. Фізічнае развіццё і ўзровень працаздольнасці арганізма, яго аднаўляльнасць пасля нагрузкі -- гэта не менш важна для абітурыента. Паспяхова засвойваць вучэбную праграму на факультэце фізічнай культуры могуць, як правіла, тыя студэнты, якія маюць добры фізічны стан.

СПОРТ

ЗНОЎ "СЕРАБРО" І ПУЦЁЎКА НА ЕЎРАПЕЙСКІ ТУРНІР

У Мінску прайшоў заключны фінальны тур чэмпіянату Беларусі па гандболу сярод жанчын.

Наша каманда "ВВВ-Універсітэт" пераіграла гандбалістак "Друці" з Бялыніч --27:23, "Будаўнік" з Бабруйска -- 30:24 і ўступіла нацыянальнай камандзе "Політэхнік" з Мінска -- 23:30.

У фінальным туры вызначыліся майстар спорту Раіса Ціхановіч, якая забіла 26 мячоў, варатар Наталля Петракова і палявы ігрок Марына Барысава.

Вынікі чэмпіянату наступныя: на першым месцы -- "Політэхнік", другім -- "ВВВ-Універсітэт", трэцім -- "Будаўнік".

Такім чынам, зноў, як і ў мінулым годзе, заваявана пуцёўка на ўдзел у Еўрапейскіх Кубках. Нагадаю, што нашых дзяўчат трэніруе ст.выкладчык кафедры тэарэтычных асноў фізічнага выхавання Валерый Крукоўскі.

ГДУ, фірма "ВВВ" і бельгійская фірма міжнароднага турызму "Газель" набылі для нашай гандбольнай каманды аўтобус "ДАФ-СМІТ". Цяпер здымаюцца ўсе пытанні па выезду каманды за мяжу для ўдзелу ў міжнародных турнірах.

В.МАРЧАНКА,
спартыўны аглядальнік.

Аб лячэнні і аздараўленні

ТОЛЬКІ У МЕЖАХ БЕЛАРУСІ

Так, паехаць цяпер паправіць сваё здароўе да мора стала для нас, жыхароў Беларусі, даволі праблематычна: чарнаморскія здраўніцы аказаліся, хаця і ў блізкім, але ж у замежжы. Таму нам застаецца адно выйсце -- набываць пуцёўкі ў санаторыі, пансіянаты і дамы адпачынку, размешчаныя ў нашай рэспубліцы.

Прафком ГДУ прапануе выкладчыкам і супрацоўнікам наступныя пуцёўкі на красавік і май:

-- санаторый "Сасновы бор" (Мінская вобл., Радашковічы) -- для захворванняў сардэчна-сасудзістай, нярвовай сістэм, органаў стрававання -- з 8 красавіка. Кошт -- 900 тысяч руб. /2шт./;

-- дзіцячы санаторый "Свіслач" /Асіповічы/ -- для лячэння органаў дыхання і стрававання -- з 10 красавіка па 10 мая. Дзеці лечацца, вучацца /знаходжанне ў санаторыі без бацькоў/. Пуцёўкі прызначаюцца для дзяцей 7-14 год. Кошт -- бясплатны. (2 пуц.);

-- санаторый "Рассвет" /Мінская вобл., Любаньскі р-н/ -- для лячэння органаў мочапалавой сістэмы -- з 4 па 24 мая. Кошт -- 930 тыс. руб. (2 шт);

-- пансіянат з лячэннем "Будаўнік" /возера Нарач/ -- для лячэння сардэчна-сасудзістай і нярвовай сістэм -- з 5 мая. Кошт -- 930 тыс. руб. /3 шт/;

-- санаторый "Лётцы" /Віцебская вобл./ -- для лячэння сардэчна-сасудзістай сістэмы -- з 11 мая (на 18 дзён). Кошт -- 690 тыс. руб. (2 шт.);

-- пансіянат адпачынку "Спадарожнік" (возера Нарач) -- на 12 дзён: з 18 і з 30 мая /па 2 пуц./. Кошт -- 271 тыс. 920 руб.

Аплата -- 10% ад кошту пуцёўкі.

Рэктарат, грамадскія арганізацыі універсітэта, дэканат, выкладчыкі, супрацоўнікі і студэнты фізічнага факультэта выказваюць глыбокае спачуванне асістэнту кафедры тэарэтычнай фізікі БАЧКАРОВУ-КОМІНУ ДЗМІТРЫЮ АЛЯКСАНДРАВІЧУ з выпадку напаткаўшага яго гора -- смерці БАЦЬКІ

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытат, эканамічных даных, асабістых імён, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у матэрыялах не ўтрымлівалася даных, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не раздзяляючы пункту гледжання аўтара.

"Гомельскі універсітэт" -- газета Гомельскага дзяржаўнага універсітэта імя Ф.Скарыны.

Наш адрас: 246699, г. Гомель, вул. Савецкая, 104, пакой 1-18, тэл. 57-43-21.
Рэгістрацыйны № 221

Спонсары газеты -- Цэнтральны райсавет народных дэпутатаў г. Гомеля; НВП "Сучасныя тэхналогіі", прафком студэнтаў.

Газета набрана і зверстана на настольна-выдавецкім комплексе ІВЦ ГДУ, адрукавана на Гомельскай фабрыцы "Палесдрук".

Рэдактар
Ул. БАЛОГА

Аб'ём 1 друк. арк.
Тыраж 1.500 экз.
Заказ 157.
Падпісана да друку 31.03.94.